

Ärende: OM 31/41/2015

Revidering av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt

Allmänt

Har ni allmänna kommentarer om arbetsgruppens förslag?

Förslaget är på finska med undantag av en kort sammanfattning och lagförslag som även finns på svenska. Det är olyckligt att man i ett tvåspråkigt land var av svenskan är det ena språket, inte kan tillgodo se sig informationen, som enspråkig, på sitt modersmål svenska

Allmänna stadganden (1 kap. 1-5 c §)

Ert utlåtande om de föreslagna bestämmelserna

-

Vårdnadshavarna och umgängesrätt (2 kap. 6-12 §)

Ert utlåtande om de föreslagna bestämmelserna

-

Rättegång (3 kap. 14-17 §)

Ert utlåtande om de föreslagna bestämmelserna

-

Medling i vårdnads- och umgängesstvister i domstol (3 a kap. 17 b och 17 d §)

Ert utlåtande om de föreslagna bestämmelserna

-

Beslut som har meddelats i en främmande stat och återlämnande av barn (6 kap. 39 och 41 §)

Ert utlåtande om de föreslagna bestämmelserna

-

Bemyndigande att utfärda förordning (7 kap. 49 §)

Ert utlåtande om den föreslagna bestämmelsen

-

Övriga lagförslag

Har ni kommentarer till förslagen till ändring av andra lagar?

Lag om ändring av lagen om underhåll för barn

: 4 § En förälder kan förpliktas att betala underhållsbidrag till barnet, om

- 1) föräldern inte på annat sätt sörjer för barnets underhåll,
- 2) barnet inte bor varaktigt tillsammans med föräldern, eller
- 3) barnet bor växelvis med föräldern och växelvis med den andra föräldern eller någon annan vårdnadshavare.

Underhållsbidragets belopp och sättet för betalning av det fastställs genom avtal eller dom.

Om det inte är felöversatt fortsätter detta lagförslag att premiera den ena föräldern och diskriminera den andra, då man använder Justitieministeriets "Anvisning för bedömning av storleken på underhållsbidrag till barn". Barnens mantalsskrivning får oproportionellt stor betydelse för vilken förälder som har rätt till underhåll. Rätten till underhåll styrs inte av vilken förälder som skulle vara bättre lämpad att tillgodose barnens behov.

Jag menar att man måste omformulera punkt 3. Det finns ingen anledning att den ena föräldern blir underhållsskyldig om växelvis boende tillämpas enligt 50% hos vardera vårdnadshavare. Barnen har samma behov på båda adresser och rätten till underhåll bör endast ges om det finns dokumenterat att det ena hushållet inte tillgodoser barnens underhållsbehov.

Punkt 1 i förslaget säger att "om en förälder inte på annat sätt sörjer för barnets underhåll." i DOM 16/1263, bestraffas umgängesföräldern för att hen på annat sätt sörjt för barnens underhåll (Tingsrätten kan också konstatera att parterna är ense om att samtliga

kostnader för barnen inte gått från barnbidragskontot, varför kontots saldo inte ger någon utredning över vad barnens egentliga kostnader uppgår till i jämförelse med barnbidragen. Sida 10 i DOM 16/1263)

Det framgår inte ur lagförslaget vad förmånstagarens skyldighet mot barnen är. Om en underhållsskyldig inte uppfyller sin skyldighet att betala underhåll, kan förmånstagaren utkräva underhåll dels via FPA och dels via kronofogden. Men om en förmånstagare inte finansierar barnens behov, står den underhållsskyldige slät och bör betala dels underhåll plus finansiera barnens behov under sina veckor. Det bör därför tydlig framkomma i lagtexten att förmånstagaren har skyldighet att finansiera barnens behov (det somräknas till allmänna kostnader för ett barns underhåll i Justitieministeriets "Anvisning för bedömning av storleken på underhållsbidrag till barn") oberoende av umgängesvecka.

Innan undertecknande blev underhållsskyldig, levde vi som skilda med 50% växelvis umgängesrätt. Umgängesrätten reglerades i samband med skilsmässan hos kommunens socialselschef och barnen skrevs hos modern då vi föräldrar var överens om att barnen skulle ha rätt att gå kvar i samma skola/dagis. Trots att undertecknande bor 500 meter från kommungränsen och 2 km från barnens adress, hade barnen om de skrivit hos mig inte rätt till sin skola/dagis. Vi var även överens om att var och en ansvarade för underhållet under respectives umgängesvecka och att inget underhåll skulle utkrävas. Barnbidraget betalades till ett för föräldrarna gemensamt konto och genererade ett överskott efter utgifter relaterade till barnens allmänna kostnader. Med tiden började det komma hot om krav på underhåll, om boföräldern inte fick igenom sina krav i byte av umgänges perioder. Det handlade alltså inte om att undertecknande inte skulle deltagit i försörjningen, utan det var utpressning för att få till sina krav om byten i överenskommet umgänge.

Efter domen har boföräldern fortsatt med sina "mindgames" och försakar försörjningen av barnens behov av det som i justitieministeriets anvisningar går under allmänna kostnader.

Exempel ur verkligheten:

From: xxxxx [mailto:xxxxx@gmail.com]

Sent: den 27 oktober 2016 22:11

To: yyyyy

Subject: SMS 2

Svar på ditt sms nedan

Skickar du med pengar/simkort till Mariebad. Killarna ska simma i helgen: aktiviteter du gör med barnen står för din räkning

Och present till Albin W.: ingår i din ansvarsvecka

Plus regnkläder: barnen har inga regnkläder förutom ppppp som har sitt på dagis

stövlar: stövlarna är hos dig

handskar: vantar har dom på sig

mössor: har dom på sig

byxor: har dom på sig

tröjor: har dom på sig

kalsonger: har dom på sig

underställ: vinter?

strumpor: har dom på sig

cyklar: finns i boden

xxxxx

(xxxxx har ersatt avsändarens namn)

(yyyyy har ersatt mottagarens namn)

(ppppp har ersatt ett av barnens namn)

Detta mail fick undertecknande som svar från barnens styvfar den 27e oktober 2016, efter att hen varit underhållsskyldig från den 1a februari samma år och umgänge enligt 50 % växelvis boende. Kan även notera att årets första snö kom veckan efter.

Och ett annat exempel på mail från barnens mor skickat 12 oktober 2017, som svar på barnens behov av underställ:

“Det är allt för tidigt på säsongen för underställ i ylle på barnen och jag har inte sådana att sända med imorgon. “ (resten av mailet är exkluderat då det inte är relaterat till ämnet).

Notera datum och att vi vaknade till minusgrader idag, samt att hösten anlät med regn och ruskväder. Det ges mig som underhållsskyldig inte något annat alternativ än att handla underställ till barnen trots att jag betalar underhåll.

Det finns ingen myndighet som övervakar att boendeföräldern står för barnens allmänna kostnader, och Socialchefen i kommunen där barnen är skrivna hänvisar mig till Tingsrätten. Som

umgängesförälder har jag redan bekostat både barnens och mina egna rättegångskostnader, och för rättssäkerhetens skull borde inte den ena föräldern kunna sitta på trumf och processa utan ekonomisk risk.

Jag har påtalat problemen med tillämpningen av Justitieministeriets "Anvisning för bedömning av storleken på underhållsbidrag till barn" för Justitieministeriet svarar "...Om dessa beräkningsformler tillämpas mekaniskt utan att beakta de särskilda omständigheterna i varje enskilt fall, kan de leda till lagstridigt slutreslutat (OM 179/911/2016)

Problemen är att Justitieministeriets "Anvisning för bedömning av storleken på underhållsbidrag till barn" används mekaniskt och att praxis därefter är diskriminerande. Det borde inte få vara möjligt resultatet av beräkningarna enligt anvisningarna leder till ett lagstridigt slut resultat, utan vid särskilda fall borde rätten ha rätt att diskriminera. Men som rättspraxis är idag, är normal fallen vid 50% umgängesrätt lagstridig, och inte särskilda fall.

Jag har även påtalat ovanstående problematik för diskrimineringsombudsmannen som svarar:

"Det stämmer att den nuvarande lagstiftningen inte i tillräcklig mån tar i beaktande olika familjesituationer. Speciellt situationer där barnet har två eller fler hem och bor växelvis hos de olika föräldrarna faller alltför ofta utanför den verklighet som lagstiftningen känner igen." (VVTDo-2016-413)

Både Justitieministeriet och Diskrimineringsombudsmannen hänvisar till "Revidering av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt", men jag ser inte att detta lagförslag skulle göra någon skillnad från dagens lagstiftning när det kommer till underhållsskyldighet vid 50% växelvis boende. Det behöver även framgå hur redan underhållsskyldiga ska gå till väga för att få till ett jämlikt förhållande gällande underhåll då det är både dyrt och inte är ändamålsenligt att processa via domstol.

Slutligen: Lagen behövs för att skydda barnens behov. Men vid 50% växelvis boende handlar sällan underhållet om barnens behov. Som lagen tillämpas och förslaget är skrivet, uppmuntras inte bägge vårdnadshavarna till att samarbeta för barnens bästa. Det leder till onödiga processer i domstolar som kostar skattebetalarna pengar, på samma gång som barnen far illa. Det enda sättet att få slut på processande av ren djävulskap, är att ta bort fördelen med att vara boendeförälder. I många familjer är mantalsskrivningen bara en formalitet som saknar relation till barnens kostnader, men lagen och praxis har inte hängt med samhällsutvecklingen. De som inte vill ha en förändring är boendeförälder i familjer med 50% växelvis boenden och juridiska ombud som tappar case att processa. Som lagen tillämpas och som lagförslaget är skrivet är det diskriminerade mot umgängesföräldern då de strider mot 6§ i grundlagen och 14 art. Europarådets människorättskonvention, när man jämför boendekostnadsavdrag och umgängesavdrag då barnen bor 50% hos umgängesföräldern.

Konsekvenserna

Anser ni att lagförslaget konsekvenser har bedömts på ett behörigt sätt?

nej

Övrigt

Har ni andra kommentarer som gäller arbetsgruppens förslag?

-

Niklas Nurmi